

SLOVENEČ.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

V torek,

četertek in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto . 7 for. 50 kr.
 „ pol leta . 3 „ 80 „
 „ četert leta . 2 „ — „
 „ mesec . — „ 70 „

Po pošti:

Za celo leto . 9 for. 50 kr.
 „ pol leta . 4 „ 80 „
 „ četert leta . 2 „ 50 „
 „ mesec . — „ 90 „

St. 99.

V Celovcu v saboto 8. decembra 1866.

Tečaj II.

Kaj so nemškutarji naši res hvale vredni?!

(Dalje)

Grdo je slišati Nemce, Madjare in vse druge nasprotnike ravnopravnosti narodne, ki se temu zoperstavljajo, češ, da bi to Avstrijo slabilo, da pomenja to „finis Austriae“, ker bi ona potem zavoljo znane „centrifugalnosti“ Slovanov na kose razpadla. — Ko je bila Avstrija zavoljo nemškega bunda, ki nam ni nikdar nič pomagal, pa nas vsako leto do 30 milijonov gold. stal, na dva kosa raztrgana, in ko so naši Nemci kričali, da mora vsa predlitavska Avstrija ne samo našemu cesarju, ampak tudi najvišej nemškeje centralnej oblasti v Frankobrodu podložna biti, — kaj ne, to ni Avstrije nič slabilo, za obstanek njen celó nič nevarno ni bilo, da si ravno je nemško vprašanje italijanskemu ko jajce jajcu podobno? Ako se pa hoče najmanjši narod v državi, ktere glavni poklic je — skrbeti za to, da bi vsi njeni podložni enako varno zavetje in svobodno razvitje narodnosti svoje vživali, v eno kronovino zediniti, ker bi moral sicer, v stiski med

Nemci in Italijani, kterim je njih „Vaterland“ še zmiraj premajhen, ne samo nad svobodnim razvitjem, ampak tudi nad ohranjenjem narodnosti svoje sčasoma popolnoma obupati: kričijo tisti Nemci, ki še zdaj po smrti nemškega bunda pri vsakej priliki svoj „nationalen Zusammenhang mit der grossen deutschen Nation“ povdarjajo in za njimi čivkajo vsi nasprotniki ravnopravnosti narodne, da so to „schönöde ultraslovenische Uebergriffe“, s kterimi se obstanek Avstrije spodkopuje! — Ko so ob času obče zmešnjave l. 1848 Madjari svoje lastno ministerstvo, kterega poprej po združenji z Avstrijo še nikdar imeli niso, s silo si pridobili in s tem kvas postavili k puntu in odpadu od Avstrije, tedaj so se jim Nemci le malo zoperstavljali in deloma še z njimi zoper cesarja in Avstrijo se spuntali. Ravno tako so tudi zdaj pripravi lastno ministerstvo in vse drugo privoliti, kar oholi Arpadovi sinovi v svojej neizmernej prenapetosti zahtevajo, samo če v skupno obravnavo skupnih državnih zadev privolijo. Kdo ne spozna, da je to „cimpranje države“, ktero ne samo da edinstvo države uničuje in Avstrijo na dvoje razsekuje, ampak tudi vse prekolitavske Slovane in Romane žali, ker jih pod oblast

madjarskih hegemonistov, ki niso za las bolji od nemških — spravljajo, za obstanek Avstrije silno, silno nevarno?! Ali nemški centralisti se mu čedalje manj zoperstavljajo, a štajerski in zgornje-avstrijski nemški psevd-autonomisti še celo slavo in čast popevajo temu Slovane, Romane in Avstrijo morivnemu cimpranju države v državi.

Kakor hitro se pa slovenski federalisti oglasijo, pravo živo resnico povejo in zahtevajo, da se mora Avstrija, ako hoče kedaj svoj pravi namen doseči, tako decentralizirati in prenarediti, da bodo vsi njeni narodi enake politične in narodne pravice doseči mogli; ako oni zahtevajo skupni državni zbor le za zares skupne državne zadeve, sicer pa deželne skupine postavodajavno in upravno avtonomijo in z najvišjo narodno oblastjo (dvornim kancelarjem) v posvetu krone na dvoru cesarskem; skratka rečeno: ako oni zahtevajo tisto sistemo vladanja, ki se na zgodovinsko in narodno pravo ne le enega ali drugega, ampak „vseh“ avstrijskih narodov opira, ker so prepričani, da je le na tem potu Avstriji znotranji mir povrniti, vse le svojo pravico zahtevajoče narode zadovoljiti in monarhiji sijajno prihodnost zagotoviti mogoče: planejo

Besednik.

Zrinska tristoletnica v Zagrebu.

(Konec.)

Ostaja mi še popisati tretji dan slavnosti. Ob 11. uri zjutraj prekrščen je bil dosednji „novi trg“ svečano v „Zrinski trg“. Pri svečanosti je bil nazoč prevzvišeni gosp. ban Sokčević, saborski predsednik z deputacijo sabora centralni odbor, zastopstvo mesta in poglavarstva ter velika množica ljudstva, koja se je zbrala v kljub ne-prijetnemu deževnemu vremenu, ktero je zopet nastalo ta dan. Po končanej slovesnosti pribile so se plošče z novim napisom in govorila sta še predsednik saborski gosp. dr. Suhaj, žele napredek mestu in narodu, in veliki župan zagrebški g. Kukuljevič. Slovencev je bilo že nekoliko odšlo v pondeljek zjutraj, vendar pa jih je ostala večina še tudi ta dan ter vživala naprej vesele ure. Opoldan bil je obed pri prevzvišenemu škofu Strossmayerju, pri kterem so bili povabljeni tudi vsi naši kleriki. Zdravice se jim napijalo zopet mnogo, od kterih naj omenim tukaj posebno govor g. Luka Svetca. Rekel je, kako srčno veseli Slovence, kteri so skrbno gledali na Hrvate, da najdejo pri njih tako ljubezni polno sprejetje, da so zginiti vsi predsodki; da s posebnim veseljem hoče naznanjati najnovejšo veselo novico, da tudi Hrvati najdejo trdno stati za federalizem in da sta hčejo združiti veliki dve narodni se v ta namen združile veliki dve narodni stranki sabora za en program, po kterem hočete delati proti dualizmu.

Radostne ure smo vživali še celi dan v bratovskem bavljenju in šli gledat krasni perivoj kardinala Haulika, znameniti „Maksim“, akoprem vreme ni bilo kaj posebno ugodno. Zvečer pa je bila konečna točka

cele slavnosti: velikansk sijajen ples v „dvorani“. Znamenito je bilo tukaj gledati krasno narodno obleko moških in krasotice hrvaških, ktere so bile skorej vse tudi v okusnih, krasnih narodnih oblačilih. Dvorana bila je okinčana z veliko sliko junaka Nikola Zrinskega, grbi s tribojnimi narodnimi zastavami in starinskim orožjem. Počastil je ples s svojo nazočnostjo tudi prevzvišeni škof Strossmayer, in nazoči so bili gosti iz Slovačije in naši veljaki, kakor tudi mnogo narodnih zastopnikov. O polnoči je zaigrala vojaška glasba Zrinskovo popotnico. In tako se je izvršila ravno tako veličanstveno, kakor se je začela, ta lepa narodna slavnost.

V torek proti jutru odrinili smo ostali Slovenci, težko ločivši se, od bratov, ki so nas prijazno spremili do kolodvora. Kmalo nas je odtegnil hlapec in drdrali smo proti Slovenski deželi nazaj, trdno sklepaje, da bratovska zveza med sosednimi brati, ktero smo pri tej slavnosti tako sijajno sklenili, naj nikdar ne neha. In tako je imela ta slavnost še ta poseben nasledek, da je sosedne brate enkrat vkup pripeljala v velicem številu, da so eden drugega spoznali in si podali bratovsko roko. Bog daj, da skorej tudi v političnem življenju zasije avstrijskim Jugoslovanom lepše solnce!

Naj konečno omenim še to, da besede, s kterimi so hrvaški časopisi pozdravljali in slavili prihod Slovencev, so popolnoma svedok, da so bratje naši res pripisovali tako obilnemu obisku Slovencev posebno važnost, kakor je tudi izustil to prvi Jugoslovan, prevzvišeni škof Strossmayer. Tako na priliko pozdravlja „Pozor“ Slovence s temi besedami: „Nu što nam je najdražje, po čem je upravo ova svetkovina znamenita postala, to je, da so nas i druga braća slavenska a najpače Slovenci pohodom počastili. Dani svetkovine Zrinske

v Zagrebu mogu se punim pravom smatrati kao svečano, nerazdelivo duševno združjenje Slovenaca sa Hrvatima, a to je najvažnija točka ciele svečanosti.“

Nemška „Agramer Zeitung“ piše o tej zadevi: „Bilo je mnogo vunanjih gostov, med kterimi največ Slovencev. Prve in najbolj spoštovane može naših sorodnih sosedov imeli smo veselje pozdravljati v našem mestu. V saboto prišli so dr. Bleiweis, dr. Toman in dr. Razlag, in v nedeljo, ko je bilo vse mesto z narodnimi zastavami okinčano, prišel je „južni Sokol“ s svojim načelnikom dr. Costo, mestnim županom ljubljanskim. Pevsko društvo „Kolo“ in nebrojno število ljudstva sprejelo jih je prijazno na kolodvoru. Prihod naših slovenskih bratov, njih veselo in srčno vdeleževanje pri slavnosti, ktera Hrvatima bolj ko kedaj opominja k slogi, je gotovo historičen trenutek, kterega nasledki se ne morejo prevideti. Nazočnost Slovencev je jako utrdila idejo, ktera hoče imeti Avstrijo rešeno in Jugoslovanstvo ohranjeno; ona je približala brate in je razjasnila položaj; ona nam je gotov porok, da ideja, ktera je te dni praznovala svoje vresničenje, močna in mogočna v izviru, bode še močnejša v razviku in blagonosna v konečnem zvršetku. Ti dnevi l. 1866 bodejo nepozabljivi ostali vsemu jugoslovanskemu narodu, oni so porok naravne zveze, oznanitelj boljših dni.“

In res je tako. Nepozabljivi bodejo ostali nam Slovincem ti dnevi. Naj bučijo viharji okoli nas, kakor hočejo, naj nas tlačijo nezgode, kakoršne koli si bode, ako smo složni, vse bomo premagali in pravica mora zmagati. Zatorej naj bode naše geslo: Sloga in strpljivost enaka junaku, kterega spomin smo tako slavno praznovali! To ste trdni skali, nad kterima se konečno mora razbiti vsaka protivna sila!

J. Y.

centralisti, dualisti, nemški avtonomisti in po svoji moči tudi nemškutarji naši kakor dereči volkovi čez uboge Slovence, in te strašne „seperatiste, panslaviste in centrifugaliste“ tako neusmiljeno psujejo, sumnjičijo in sramotijo, da se mora to vsakemu poštemu človeku gnjusiti in ga razdražiti. Naj taji ti vitezi, ako morejo, da imajo vsi Avstrijani, ki enaka bremena nosijo, tudi pravico do politične in narodne ravnopravnosti. Naj taji, ako morejo, da od nemške centralizacije ravnopravnost zahtevati se pravi od trnja grozdje pričakovati, in da je mnogojezične Avstrije decentralizacija in sicer decentralizacija v federativnem smislu tako silno potrebna ko ribi voda. Zakaj torej tako grdo se Slovani postopajo?! Če je decentralizacija na federativnej podlagi za obstanek Avstrije res tako silno nevarna, kakor oni čenčajo, naj taji, ako morejo, da avstrijskih Slovanov to celó nič ne zadeva, ker se avstrijskim Slovanom ni treba od nikogar avstrijskega patriotizma, vdanosti in zvestobe učiti, a najmanj od Košutovih in Klapkovih, od Blumovih in Giskrovih rojakov, od katerih je poslednji l. 1848 v Frankobrodu kričal: „Meine Herrn, wir wollen ein einiges Deutschland, wenn auch alle Throne zusammenstürzen und alle Diademe erbleichen.“ Če je torej federalizem res kaj nevaren, je nevaren od druge, ne pa od slovenske strani. Tudi trditi ne morejo, da Slovani s federalizmom kako prvenstvo v Avstriji zahtevajo, ker oni z njim le ravnopravnost vresničiti hočejo. Nemci in Madjari se torej ne bi po vpeljavi federalizma tudi v tem oziru čez nič pritožiti mogli, razun ako bi se zato kisló držali, ker bi se morali toliko ponižati, da ne bi več oholi gospodarji in delivci ravnopravnosti ostali, ampak s Slovani in Romani ravnopravni bratje postali. „Schmerzenskinder“ ne bi bili v nobenem oziru razun ako bi jim to bolečine delalo, da ne bi mogli več Slovanov in Romanov pod petami imeti in na njihove stroške se povzdigovati. Slovani torej s svojim federalizmom ne mislijo in niso nikdar mislili Avstrije slabiti in raztrgati, marveč z njim sebi in njej k sreči in blagostanju pomagati.

(Konec pride.)

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju dné 5. dec. (Deželni zbori. Iz Zagreba.) V tem tednu so se začeli razgovori v deželnih zborih zastran adres v obče. Komaj je doljnoavstrijski zbor debato končal, že je prevzel to delo gornje-avstrijski zbor, ki zdaj po istem kopitu našo politiko pretresa, kakor doljnoavstrijski. Nič novega nam ne morejo ti gospodje povedati, tim več se pa v suhoparnih frazah gibljejo, ki so jih od dunajskih gospodov slišali. Tudi v štajerskem zboru začeli se bodo v kratkem razgovori o adresi, ki jo je naš odpadenec Blagotinšekov Kaiserfeld osnoval. Graški zbor se sploh čudno vede; človek bi mislil, da je štajerska dežela čisto nemška, ako se Kaiserfeldova adresa bere; tudi naši (?) poslanci razun gg. Hermana in Razlaga malo za Slovence marajo in g. Lohninger je celó v zadnjem svojem govoru rekel, da omenjena narodna poslanca nikakor ne zastopata spodnje-štajerskih Slovencev. Treba bode res prihodnjič paziti, da taki gospodje ne bodo več izvoljeni. Štajerski Slovenci! dobro si zapazite to, kar vam vaši (?) poslanci očitujejo. — Zdaj so nam tudi znane adrese češkega in moravskega zbora, sestavljeni po večini za to izvoljenega odbora, obedve se na oktoberisko diplomó naslanjate, in ste v federalističnem duhu spisani; adresi manjščine odborove v Pragi in Brnu si pa po dvalističnem kopitu narejeni. — Ogerski zbor zdaj nadaljuje razgovor o Deákovej in Tiszovej adresi, malo ali nič novega se ne sliši, skoraj gotovo bode Deákova adresa sprejeta. Poslanec srbski general Stratimirović dobil je posebno

adreso od Slovakov in Srbov zastran svojega protidvalističnega postopanja v deželnem zboru. — Iz Zagreba se poroča, da bode cesar sam z nadvojvodom Albrehtom 16. d. m. v Zagreb prišel, ko se bode spominek Jelačića bana odkril.

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Družba sv. Mohora.) Odbor družbe sv. Mohora se je 2. dec. zbral in v tej seji med drugimi rečmi tudi sklenil:

1. Obrok, do katerega se naj družniki vsako leto k pristopu oglašajo, odločen je do 31. maja. Kdor se poznej oglasi, dobi za poslani goldinar ali le toliko družbinih knjig, kolikor jih dobi pri knjigarjih, ali pa velja ta gld. za pristopnino prihodnjega leta. To se je odločilo zavoljo tega, ker se prve dni junija začne družbin imenik tiskati; imena tistih družnikov, ki se po 1. juniju oglašajo, v dotični red spraviti in na svojem mestu tiskati, napravljaja nam veliko sitnost in stroškov. Torej vse Slovence lepo vabimo in prosimo, naj se vsak, kdor je volje k družbi sv. Mohora pristopiti, oglasi vsaj do konca maja.

2. Slavna Matica v Ljubljani je družbi darovala Poženčanov rokopis: „Popotovanje v Sibirijo“. Odbor ta lepi dar s pohvalo vesel sprejme.

3. Za darilo 120 gld. je prišla povest: „Lenart in Irca.“ V presojevalni odbor se naprosijo čč. gg. dr. Nemec in Umek v Celovcu pa Svetec v Ljubljani.

4. Za darilo 100 gld. poslal se je rokopis: „Poboljšani sosedje ali sadjoreja v pogovorih“. To delce pa je prekratko, ker bo dalo k večjemu 3 tiskane pole; po razpisu mora pa rokopis, ki se hoče za darilo poskusiti, vsaj 5 tiskanih pol dati. Zatorej se temu spisu razpisano darilo ne more pripoznati, ali g. pisatelj se pismeno popraša, ali ni volje, da rokopis družbi v natis prepustiti za ceno, ki je po družbinih pravilih za vsako tiskano polo odločena.

5. Družniki so se pritoževali, da ne morejo družbinih knjig terdo vezati, ker so obrezane. Sklenilo se je torej, naj se obrezuje samo „Koledarček“, kteremu pa naj se tudi pisalnega papirja všiva, da se morejo v „Koledarček“ bolj zanimive reči in dogodbe vpisovati.

6. Te dni se razpošiljajo povabilni listi dotičnim čč. gg. predstojnikom z lepo prošnjo na vse rodoljube, naj družbo sv. Mohora prostemu narodu blagovolijo priporočevati. Skušnja priča, da včasih že kratka pa dobra besedica, govornjena na pravem mestu in o pravem času, obrodi stoteren sad! —

Iz celovške okolice. (Šola v št. Jakobu) „Slovenec“ je že naznanjal, da ste dve zlahtni rodbini, namreč baron Reyer in Edelman, ljudsko šolo v št. Jakobu poleg ceste napravile na svoje stroške. Na 10 let plačujete najemnino za šolsko hišo, dajete učitelju na leto 300 gld. plače in derva, kar jih potrebuje. Dale kupujete šolsko orodje za vse šolarje, tako da nobenemu ni treba beliča plačevati za knjige, papir, peresa itd. Gotovo je to delo prezlahtno in vse hvale vredno, da mu ga ni para! Zatorej je pa tudi otrok, da skorej v šoli prostora ni, in hvale in slava teh rodov in se po vsej pravici razlega po celej deželi. Tudi „Slovenec“ jima iz celega serca zakliče: Slava, slava! Kar je v naših očeh ravno tudi toliko vredno, je to, da se ne vtika nihče v podučevanje in ne moti pridnega učitelja. Šolski dobrotniki se sicer nahajajo tudi drugod, ali prvo, kar za svoje darove tirjajo, je to: Šola mora biti nemška! Tako paima slovenska mladina od vseh teh dobrot le malo, malo dobička. V št. Jakobu je pa vsa druga; tu gre vse pravično in pametno: najpred se uče slovenski otroci

po slovenski in še le, ko v maternem jeziku kaj znajo, poprimejo se tudi nemškega jezika. Po tem potu bojo znali dobro slovenski in tudi dokaj nemški, in sicer gotovo več, kakor slovenski otroci takih šol, kjer se slovenščina zanemarja, nemščina pa prezdodaj štuli. Tako nemški rodovini: bar. Reyer in Edelman, osramotite tiste nespametne slovenske srenje, ktere z nemškim jezikom prezgodaj silijo v slovenske šole! Žihpolčani, ali vas ni sram, da za take neumnosti prosite deželni zbor?! Celi svet se mora takim šalobardom smejati, njih otroke pa iz celega serca omilovati! — Imenovani pl. rodbini pa tudi za to skerbite, da se mlade deklice tudi hišnega dela pridno vadijo. Poslale ste pavle, volne, šivank, igel itd. v šolo in učenici naročile, naj pošli učenke vadi plesti, šivati itd. . . Ravno kar pa še to slišimo, da je gosp. bar. Reyer učeniku kupil za 70 gld. nove male orgle, na kterih se more doma v izbi tudi muzike vaditi. Res srečna vsaka srenja, v kterej tako zlahtna, dobroserčna in pametna gospóda prebiva! —

V Mariboru 3. dec. 1866. (Naznanilo.) Opravilni odbor za Slovencev spominek vabi čč. gg. odbornike v sejo dne 16. januarja 1867 ob 3. uri popoldne v mariborsko čitalnico.

Načrt posvetovanja je:

1. Sporočilo o dosedanjem delu in računu, potem volitev pregledavalcev.
2. Ali bi se še nadalje nabiralo in kako?
3. Kako bi se dobila dostojna in lepa osnova za spominek?
4. Kako bi se pridobil sposoben prostor za spominek?

Za odbor:

G. Šumon.

Iz Ljubljane. —š— (Ljubljanka. — Slovensko-nemški slovar. Volitev.) Kaj čudno se nam dozdeva, da „Ljubljanka“ v svojih poročilih o deželnem zborovanju še imen poslancev ne imenuje, ako govoré slovenski!

Ce zdanji poročevalec o tej reči (baron Gusić) ne zna slovenski, zakaj pa je vlada poprejšnega poročevalca (pl. Premiersteina) odpravila? Nam bi sicer to vse eno bilo, če bi „Novice“ ali „Slovenec“ vse razprave tako obširno zamogli donášati; ali zraven tega še pogrešamo letos primerno število iztisov štenografičnih zapisnikov, tako da je le malokteremu dana prilika, pozvedeti, kaj delajo v zboru naši poslanci. Ali nima vsak volilec pravice do tega znanja?

Kar se tiče izdave slovensko-nemškega slovarja, se je deželni odbor v letošnjem sporočilu svojega delovanja kaj na kratko odrezal in še to, kakor kaže razprava, katero je g. Fr. Levstik v zadnjih listih „Novic“ obelodanil, res ni. Drugi oddelek §. 12 v omenjenem sporočilu stran 23. se namreč glasi: „... in zdaj zamore deželni odbor za gotovo izreči, da se je izdava slovarja pričela ter da je delo že toliko izvršeno, da bode v najkrajšej dobi na svitlo prišla prva pola. (... und gegenwärtig ist der Landesausschuss in der Lage, die bestimmte mittheilung machen zu können, dass die herausgabe des wörterbuches in angriff genommen und die arbeit so weit gediehen ist, dass in kürzester frist der erste bogen im druck erscheinen wird.) Kdo še bode to verjel, če je bral Levstikov sestavek? Veliki posestniki so volili v pondeljek 3. dec. na mesto barona Codelija in pl. Strahla dva nova poslancá namreč: grofa Margheria in Fr. Rudeža. Nemškutarske velike posestnike ta volitev obsodi sama ob sebi. Iz vsega pa se vendar vidi, da jim ne gre za drugo, kakor za nasprotovanje! Gospode pak, kteri so obljubili svoj glas grofu Barbotu in vitezu Gariboldiju, pa jih k volitvi bilo ni, čeravno so po Ljubljani ali kje drugod pohajkovali, s tem očitno grajamo ter se nahajamo, da bodo prihodnjo spomlad bolj „mož-beseda“!

Iz Ljubljane. F. R. Sokolski večerni shod 1. dec. t. l. znamenit je bil v trojnem

pomenu. Obhjal se je namreč slavni imendan našega ljubljenega očeta dr. Janeza Bleiweisa, potem predevčer rojstnega dne nepozabljivega slovenskega pesnika Prešerna in zadnjič osmina Zrinskeve svečanosti. Imenitno nalogo imel je tedaj ravnatelj večera sokol Noli, in ravno tako izvrstno jo je izpeljal. Po vvodnem njegovem govoru, v katerem je bila posebna poudarjena sprava med Slovenci in želja, da bi se mir med nami nikdar več ne kalil, govoril je dr. Bleiweis ter zahvalil se uljudnosti Sokolovi. Potem sledili so pozdravi nazočih gospodov dr. Costa, dr. Tomana, in Svetca, vsi opominjajo na nepolno slovensko mladino na stanovitost, sterpljivost in delovanje moža, kojega imendan praznujemo. Soglasno pokazalo se je ta dan, koliko ljubezni in spoštovanja imajo Sokolci do blagega očeta svojega, kako vedó čestiti in priznavati njegove zasluge. Povzdiguje kviško neutrudljive prvake naše, in tudi vesoljni svet jim zaslužene česti in slave odrekel ne bo! — Spomin Franceta Prešerna slavil se je s tem, da se je čitalo in deklamovalo, in tudi pelo nekaj pesem njegovih. Vse je bilo radostno in navdušeno pozdravljeno. Med posamnimi točkami spominjala se je vesela družba z neizmernim veseljem sosednih bratov na jugu, prečitala se je povestnica nepozabljivih slavni dogodeb pri Zrinskovi svečanosti; nazdravili so se preljubljeni bratje Hrvati in pred vsem so navdušeni živio klici doneli očetu jugoslovanskemu, prevz. vladiku Strossmayerju, njemu, ki je rekel, da Slovenci smo „duša iz njegove duše, telo iz njegovega telesa“. Naj hitijo srčni sokolski pozdravi do njegovega gorečega srca, in naj mu krepčajo pogum, da zmaga mo skupno krutega dušmana. V spomin osmine telegrafiralo se je do g. Krešiča, predsednika „Kola“, do g. Kukuljevića, predsednika Zrinskeve svečanosti, in do vladika Strossmayerja. Še le v poznej noči razšla se je zbrana obilna množica; marsikteremu so solze veselja igrale v očeh videti toliko domoljubnega gibanja, vsem pa bojo nepozabljive ostale ure, ki so bile polne radosti in srčnega veselja. Hvala ravnatelju večera, ki je vedel šalo in resnoba tako okusno družiti!

Iz Trsta 25. novembra. § (Kako se okoličanom godi? Zdravstvena zaprtija gre drugam. Vžitnina. Dež. zbor.) V kakih revah da so zdaj tukajšnji naši okoličani, ki so prisiljeni iskati si le v mestu dela, da si kaj zaslužijo, vse to je natanko povedal bivši list „Trž. Ljud.“ pod 8 številom. Vzrok temu je trtna bolezen, ki že mnogo let končuje tukaj najvažnišji pridelek našim kmetom; večkratna suša po letu, ki jih po nekakem prav sili, zanemarjati zemljišča, ker jim le stroške brez kake posebne koristi prizadevajo; pomanjkanje vodnjakov in tedaj tudi vrtov, da si v njih pridelajo kaj zelenjave za prodajo v mestu, v katerem si ž njo pomagajo največidel le tuji ali pa tudi tukajšnji gospodje in sploh meščani, ki vedó dobro, kak dobiček da utegneji prinašati primerno napravljene in obdelane vrte; pomanjkanje dela v mestu za te ljudi, čeravno ga tuji laglje nahajajo, kakor oni, kar je res žalostno, ker domači bi morali vendar biti bolj podpirani; pomnoževanje družin, ob enem pa zmanjšanje pomočkov; žalostna prikazen, da okoli Trsta leži še zmirej od nekaj mnogo zelo zapuščenih občinskih lepih zemljišč, za katerih porodovitbo se ni nikdar nič skrbelo, da bi si bili ž njihovim obdelovanjem že zdavnej kmetje kaj pomagali; vrh tega pa tudi še sami premalo skrbé za svoje gospodarstvo, tolikanj bolj pa posnemajo meščane v nasladnosti, v obleki in jeziku, kar je prava kuga zanje! Kje je zdaj nekdanje očaško ali patrijarhalno življenje teh okoličanov! Zastonj ga iščemo! — Slišmo, da se bo v kratkem za naš Trst vendar resno kaj dobrega napravilo. Kvarantina ali zdravstvena zaprtija se bo prenesla od

tam, kjer je zdaj, namreč od zapadne strani železnice postaje, v tisti kraj, kjer so Mle (Muggia), da se primerno razširi omenjena postaja. Za napravo redne in varne luke se bo tudi skrbelo. Dela bo tedaj zadosti. — Kakor je že znano, plačeva Trst državi za vžitno vsako leto le nek določen znesek (splošno ali tako imenovani pavšale); županija jo pa v zakup ali v „štant“ daje, in ima pri tem lep dohodek. Ker pa ima po cesarskem sklepu ravno letos jenjati ta privilegija ali posebna pravica šla je te dni mestna deputacija k cesarju na Dunaj s prošnjo, naj bi se še za naprej Trstu pustila ta pravica. Telegrafirala je omenjena deputacija iz Dunaja, da je cesar prijazno obljubil vzeti v prevdarek to prošnjo. Ali jo bo pa tudi dovolil, je težko prerokovati. Svetujemo pa naši mestni gosposki, naj skrbi, da si stroškov brez potrebe ne napravlja. Marsikaj bi se lahko v tej zadevi omenilo, pa kaj pomaga vse to? — Naš deželni zbor je imel dozdaj dve seji, pa v nobeni se ni še kaj takega slišalo, (stran govora o poslaustvu zavolj vžitnine), da bi bilo omembe vredno. Za večerajšnjo sejo je bilo napovedano pomenkovanje o odbornem sporočilu, kakor tudi o tistih rečeh, ki se bodo letos pretresovale; ravno tako so se tudi opravila med posamezne odbore razdelila in le-ti tudi izvolili — za druge reči se pa menda še nič kaj ne mudi!

Naši deželni zbori.

Štajerski (Dopis). (— — i). 5. seja deželnega zbora je bila jako zanimiva; kajti zopet smo imeli priliko, prepričati se, kaj mislijo naši nasprotniki o narodni enakopravnosti. Ne bodem opisoval cele seje, omeniti hočem le to, kar utegne zanimati posebno Slovence.

Najprej je poročeval dr. pl. Kaiserfeld v imenu dež. odbora, kako naj bi se Savina vredila in močvirna pesniška dolina na suho djala. Sklenilo se je po nasvetu deželnega odbora, da naj se te reči prepustijo prihodnjim okrajnim zastopstvom, češ, da samo dotične kraje zadevajo. Ta sklep bi ne bil kaj posebnega, če bi ne bil deželni zbor za vredenje Anize dovolil, če se ne motimo 200.000 gld. Ali mar pri Anizi ni tudi le krajni interes? Gotovo da! Le mali del gornjega Štajerskega vživa ovo dobroto, vsa druga dežela pa nima dobička od tega, da se Aniza poravna ali ne. Uboga Savinja in Pesnica, za vaju pa dežela nima denarja, kajti ve dve ste slovenski reki!

Jako zanimiva debata se je vnela pri sporočilu deželnega odbora o prenatrdbi opravljenega redovnika. Razun prenatrdbe nekterih družih §§. predložil je tudi deželni odbor, da se izpusti §. 41, ki daje poslancem, ki so bili v manjšini, pravico, protestovati zoper sklep deželnega zbora v sejnem zapisniku. Že lani, ko sta gg. Herman in dr. Razlag protest vložila zoper sklep deželnega zbora zastran osnove kmetijske in vinorejske šole na spodnjem Štajerskem, predložil je koj ves razjaren dr. Kaiserfeld, naj se omenjeni §. izpusti iz opravljenega redovnika. Ker pa lani ni bilo več časa določiti te reči, poročeval je letos dr. Stremayr v imenu deželnega odbora o tej reči.

Pri tej priliki je povedal g. Herman zboru besede, ki so morale gctovo v srce segati vsakemu, ki ima kaj čutja za narod, kateri se tako zatira. Da zbornice niso ganile, to je žalostno znamenje zanje! Dokazal je g. H. najprej, da ovi §. ni nepotreben kakor trdijo nasprotniki, timveč da je ščit manjšine zoper prevzetnost in trinoštvo večine: da je klic na večino, naj bode pravična in zmerna in poziv do občenega mnjenja v deželi, da se ga torej ni treba bati poštenih večini.

Nadaljeval je svoj govor pravi, da se čudi deželnemu odboru, ki se v drugih rečeh, ktere gotovo bolj segajo v blagor dežele,

nič kaj ni podvzival, da se ravno v tej reči tako vestnega kaže, ter da nadleguje zbornico v zadnji sesiji s predlogi o prenatrdbi opravljenega redovnika, s katerim so toliko časa prav dobro izhajali.

Dalje jim kaže, da dobro ve, da je ta predlog samo pušica, ki ima zadeti slovensko narodno stranko v deželnem zboru.

Povedal jim je tudi, da so štajerski Slovenci zelo razžaljeni in jako nejevoljni z ravnanjem deželnega zbora, ki jim ne privošča trohice niti duševnega niti materialnega blagra; da je posebno deželni odbor jako zanikr v vseh rečeh, ki se tičejo slovenskega Štajerskega, ter da s tem še bolj širi občno nejevoljo. Rekel jim je da naj pomislijo, kaj delajo, da tako postopanje tudi Nemcem ne more obroditi zaželenega ploda in da je na zbornici ležeče, če bodo hoteli Slovenci še dalje biti ž njimi ali ne.

Za g. Hermanom je prijel za besedo g. Lohninger, o katerem je nek kmet iz njegovega volilnega okraja pri besedi, ko se je celjska čitavnica odprla, v napitnici prosil: „da bi mu Bog pamet razsvetil!“ Njegove fraze, da so štajerski Slovenci zelo zadovoljni svojim stanjem, da jim ni mar za narodnost — ter da, ako jih prašáš, kdo so bode vsak le rekel: Jaz sem Štajerec, ne pa Slovenec, so tako stare, da jih pri nas že davno vsak priprost nemškutarček iz glave zna. Čudil sem se samo, da je zbornica ploskala k tako zelo prežvekanim besedam! Ali so mar gg. poslanci prilikovali besede Lohningerjeve modrosti s kislim zeljem, ki je neki devetkrat pregreto še le prav okusno?

Zdaj se oglasi tudi Jupiter tonans Blagotinšek pl. Kaiserfeld. Potem ko je branil predlog odborov zoper g. Hermana, obrne se do gg. Hermana in dr. Razlaga, ktera se imata kakor pravi za potomca ssv. Cirila in Metoda. Med drugim je tudi djal, da ne mara za može, katerim je kakšen svet škof bolj pri srcu, kakor blagor naroda *). Očital jima je, da ona dva kalita mir v zbornici, kjer prej ni bilo nesloge, da posebno nemškemu poslancu Hermanu nobena prilika ni premalenčna, da ne bi sprožil prepira zaradi narodnosti.

Prav izvrstno mu je g. Herman v svojem odgovoru opomnil, da posebno Kaiserfeld nima vzroka očitati njemu, ki nikdar ni bil proti nemškemu narodu, da se kot Nemec poteguje za slovenske pravice; Kaiserfeld, ki je po rodu Slovenec, izneveril se je svojemu narodu, ter se še le sam napravil Nemca. —

Pri glasovanju so zoper predlog odborov glasovali samo gg. Herman, Razlag in Janežič. G. Globočnika ni bilo v seji; da pa g. Lichtenegger ni glasoval z narodnimi poslanci, zdi se nam čudno, da ne rečem nepošteno. Ali morda zopet od vlade Slovanom protiven vetrček pihlja? —

Se nekaj! Ne vem sicer, kaj je parlamentarna navada; da je pa g. deželni glavar po govoru dr. Kaiserfelda prvi začel „bravo“ klicati, pa vendar le kaže premalo objektivnosti.

Ptuje dežele.

Pruska. Bismark je že v Berlinu. Ruska zveza se kolikor mogoče taji. Tudi dunajski vladini listi pišejo, da je vse prav. Da bi le res bilo! — Zbor zdaj prevdarja navet, naj bi se zaslužni generali obdarovali. Bismark se je sicer oglasil, da noče nič imeti, ali poslanci ga ne bodo izločili.

Italija. Ricasoli je pesebno pismo razposlal, v katerem obžaluje in zavrača demonstracije Istrijanov in Tržacanj ter

*) Ako so te besede cikale na nazočnost g. Razlaga v Zagrebu, in morda na škofa Strossmayerja, opomnil bi samo g. Kaiserfelda da se je on klatil po svetu, nepodne — da ne rečem — nevarne programe dela, med tem ko njegova opravila kot plačanega deželnega odpornika neki nič kaj niso napredovala. Pis.

zagotavlja, da vlada nič za to noče vedeti. — Persano je zdaj v zaporu.

Turčija. Kristjani na Kandiji neki strašno trpé. Žené in otroci begajo po hribih in gozdih in lakote umirajo. Možaki se sicer še po nekterih krajih upirajo, ali streliva jim zelo manjka. Garibaldi je neki tudi obljubil Grkom na pomoč priti, če se v Epiru in Tesaliji punt vname. Kako se avstrijska vlada proti Turkom obnaša, ne bo menda nikomur težko vganiti.

Amerika. Kongres ali drž. zbor se je 3. dec. pričel. President Johnson mu naznanja v svojem sporočilu, naj odobri dosedanjo politiko. Po vladinih prizadevah je upati, da bode Napoleon gotovo v začetku prihodnjega leta svoje vojake iz Mehike domu spravil, in da se bodo tudi z Angleži zastran „Alabama“ po mirni poti porazumeli. Kaj več prihodnjic.

Mehiko. Vsa znamenja zdaj res tako kažejo, da je odzvonilo mehikanskemu cesarstvu in da je Maks že na poti v Evropo. Sicer pa se je res zadnje dni še poročalo, da se je cesar iz Verakruca spet vrnil v svoje stolno mesto, — zakaj prav za prav, to pa ni dosti jasno povedano. Najbrže je to gotovo, da se ste francoska pa ameriškanska vlada koj same med seboj porazumele, kaj je v tej zadevi storiti. Nek časnik, z imenom „Cosmopolitan“, piše o dotičnih dogovorih to le: Mehiko proda ameriškanskej ljudovladi severne pokrajine ob reki „Rio grande“, ki se sprostirajo od trdnjave „Mac-Intosh“ do luke „Guaymas“ v Kalifornijskem zalivu, za 350 milijonov dolarjev. 150 mil. se plača francoskim, drugo pa drugim upnikom. Maks lahko še ostane, če ga je volja in ga tudi želi mehikansko ljudstvo, cesar mehikanski in si utrdi z nova vlado tem lože, ker ne bo več državnega dolga; severna ljudovlada si je pa tako tudi lep kos zemlje pridobila in bo tedaj mirno in z lepo vse poravnano. — Tako ta časnik. Ne bilo bi to ravno napčno ali bojimo se, da je že vse prepozno! Šerman in Campbell bota gotovo Juareza podpirala, Maksa pa za tujega nasilnika ali usurpatorja imela. Sicer pa hrepené po vladi v Mehiki tudi Santa Anna, Miramon, Ortega in Bogve, kdo še. Po takem ni lahko tako brž zaželenega miru pričakovati.

Razne novice.

*** Iz Ljublane. Slavno deželno predsedstvo je volitev čestitega ruskega škofa na Dunaji, g. Rajevskega, za častnega uda slovenske matice potrdilo. Po njem dobila je matica že mnogo dragocenih knjig in dva lepa ruska atlanta.

*** Te dni je obhajal v domačem krogu zaslužni oskrbnik komende nemškega reda, g. Mihael Pregl, petdesetletnico svojega službovanja. Iz Dunaja dospelo je telegrafično pozdravilo od vseh redovnih uradnikov na čestitega starčeka, kateri je še popolnoma trden in ktereja naj Bog ohrani še mnogo let!

*** Željno pričakovani „Valenštajn“ je vendar priromal v Ljubljano in se dobiva v čitalnici in menda tudi pri bukvarjih na prodaj po 1 gld. 50 kr. Cena temu izvrstnemu delu je res tako nizka, da bi bila sramota, ako bi se ne razprodajalo dobro. Samo poslati ga je treba na vse kraje in gotovo se mu ne bode manjkalo kupcev.

* Znani goriški mestni tajnik in italianissimo Faveti, ki je bil pred letošnjo vojsko zarad rogoviljenja na 6 let v težko ječo obsojen, še ni pomiloščen in menda tudi ne bo po znanem š. v mirni spravi. Na njegovo mesto je že tudi drug gospod izvoljen. Želeti mu je, da bi se bolje obnašal, kot njegov prednik!

* (Mirovina ali penzija za deržavne uradnike). Novi pravilnik za

mirovino deržavnih uradnikov je že na visokem mestu poterjen. Odmerila pa se je mirovina po letih ces. službe. Kdor je 5 let doslužil, ta dobi plačo enega leta kot odpravo; kdor 7 let, dobi $1\frac{1}{3}$ letne plače kot odpravo; kdor 8 let, dobi $1\frac{1}{2}$ letne plače; kdor 9 let dobi od dveh let plačo kot odpravo; kdor 10—15 let, prejme $\frac{1}{3}$ letne plače kot mirovino

15—20	n	n	$\frac{3}{8}$	n	n	n	n
20—25	n	n	$\frac{4}{8}$	n	n	n	n
25—30	n	n	$\frac{5}{8}$	n	n	n	n
30—35	n	n	$\frac{6}{8}$	n	n	n	n
35—40	n	n	$\frac{7}{8}$	n	n	n	n

40 let, dobi vso plačo za mirovino. („N. N.“)

* Te dni je bil v dunajskem deželnem zboru pri posvetovanju adrese velik hrup zlasti zoper Belcredija in njegovo žužljivo politiko. Mi smo že večkrat povedali, kaj o njej mislimo, in da je bila izmed vseh dozdanjih še najboljša, in bi bila tudi prej ko ne srečen konec doseгла, ako bi se bila potrebnih pripomočkov posluževala. Zdaj je kar je. Poslušajmo pa, kaj znana „Debatte“ o Belcrediju piše. Ona govori nekako tako le: „Minister Belcredi bi bil moral po vsem nov o politiko začeti; moral bi bil pravo namesto birokratično-centralistične samovoljnosti in sile, resnično ustavo namesto navidezne Šmerlingove vpeljati in za to delati po vseh mogočih ustavnih potih, kakor po časnikih društvih in skupščinah, da bi bil tako narode o svojih namerah prepričal. Pred vsem drugim bi bil pa moral tudi nove zastopnike za dež. zборе izvoliti; tako pa so ostali le stari poslanci, katerim so zarad preteklosti nekako roke zavezane in ki zdaj tako strašno sodijo ono ministerstvo, ktero jim ni moglo, ni smelo dopasti. Ministerstvo tздаj leži, kakor si je samo postlalo, in če vkljub najboljšim nameram in najpravičnejšim prizadevtvam pade, tздаj je zarad svoje slabe maloserčne, boječe politike poginilo.“ — Tako piše zdaj „Debatte“, ki je ministerstvo vedno zagovarjala in ki še celo kot vladin list slovi. Mi tudi nimamo nikakoršnega vzroka, tem besedam ugovarjati, in pravimo otožnega serca: Žalibog, da je res tako! Sicer pa to ni nič novega za nas, ker že davno ravno tako kličemo; vendar pa je dobro, da tudi bralci naši zvedó, kako da ti časniki zdaj pišejo.

* Vsi stroški za Jelačičev spominek bodo znašali 104.000 gld. 8800 gld. še manjka, in za to bo gotovo skrbel deželni zbor. 16. t. m. se bo slovesno odkril.

* V tiroljskem deželnem zboru je bil predlog, naj se kupčijsko ministerstvo naprosi, da naj koj železnico od Beljaka do Briksna delati zaukaže, enoglasno sprejet.

* „Slovenski Glasnik“ bo za naprej trikrat na mesec izhajal. Več prihodnjic.

* Na Tiroljskem je zdaj od cesarja prejelo veliko oseb zavolj posebno lepe in hvalevredne obnaše v zadnji vojski zaslužne križce, svetinje in najvišjo pohvalo.

* Dunajski profesorji zdravništva so se pri posvetovanju zastran novega reda ostrih preskušanj na predlog slavnega prof. Brücke-a za popolno svobodo v poduku in učenju izrekli ter zahtevali, naj se vse le na tej podlagi prestroji.

* Ogrski poslanec Madaras je oni dan v peštanski zbornici predložil, naj bi se tudi katoliški duhovi smeli ženiti. — Čudno, kaj vse madjarskim domoljubom na misel ne pride!

* Glasoviti kralj Dahomejski je pred vojsko s sovražnimi sosedi 9. oktobra letos v tretje že 200 ljudi svojim bogovom na čast zaklati dal. Grozovit trinog!

* Na Dunaju sta one dni umrla dva še precej slavljena nemška pesnika in pisatelja namreč J. N. Vogel in Braun v. Braunthal.

* „Slovenec“ se je bil večkrat pa za stonj pritožil, zakaj da zlasti celjsko gimnazijalno vodstvo ni začetka šol slov. učencem tudi po slov. časnikih naznanilo, — naj bi bilo vendar posnemalo tržaško namestništvo, ki je blagovolilo v slovenskem, laškem in nemškem jeziku v „Osservatore Triestino“ naznaniti, kdaj se šole v Gorici začno.

* Grof Mercandin je za prvosednika nove najvišje računske uradnije na Dunaju izvoljen. Pravijo, da bode po novi vstrojbi 1100 računskih uradnikov manj, kakor jih je bilo zdaj, in da se bodo tudi stroški za 800.000 gld. koj zdaj zmanjšali, potem pa, ko bode vse uravnano, še za več tisoč. Dobro, ali kako je to, da se pri tej prenaredbi septemberski manifest nič ne omenja in da bo vse to razun politične in pravosogne uprave tudi veljalo za dežele ogrske krone?

Duhovske zadeve.

Kerška škofija: Č. g. Skarbina Jož. dobil je faro Ukve, č. g. Lobe Lip. pa faro Naborjet.

Lavantinska šk.: G. Jan. Cocaj gre za kapl. v Šoštanj, g. Jož. Horvat v Keibel, g. Jan. Stipark sv. Križu pri Ljutomeru, g. Jož. Mastenk sv. Emi, g. Jož. Kumaj v Fram, g. Geršak v Konjice, g. Jan. Novak za oskerbnika novo ustanovljene ekspoziture v tergu na Planini, in g. Jož. Turin za mestu. kapl. v Brežice. — V začasni pokoj gresta: G. Goličnik in g. Šim. Pichler.

Dunajska borsa 7. decembra 1866.

5% metalike	58.85
5% nacional	66.75
1860 derž. posoj	80.80
Bankine akcije	713.—
Kreditne	151.80
London	129.—
Novi zlati	612.
Srebro	127.75

Oglas.

POTICE

in

MASLENE ŠTRUCE

dobivajo se od zdaj vsak dan pri meni, če kdo naroči nanje; pošiljajo se tudi po pošti na pismeno naročilo, ktereinu naj se priloži plačilo, adresa (naslov), in kakšno potico kdo hoče imeti.

Poštnino, ktero moram jaz naprej plačati, povernejo prejemalci na pošti (nachnahme).

CENA:

Orehova medena iz 8 moke	3 gld.	— kr.
orehova	2	50
mandljine	3	—
civebaste	3	—
maslene štruce funt po	—	25

Dalej priporočam prav lep ržen kruh, ki sem ga zdaj začel peči funt po 9 kr.

Vse to je prav po ceni in dobro pečeno.

V Ljubljani 2. decembra 1866.

Jernej Blaž.